

CARTILE

SATEANULUI ROMANU.

DESCÉPTA-TE ROMANE !

Cartea IV.

Aprilu.

An. IX.—1884.

Unele lupte ale Domniloru romani

Stefanu celu mare si Michalu vitézulu.

~~~~~  
*Lupt'a dela Baia.*

(Urmare.)

Erá 15 Decembre 1467.

Cându se apropiá de mediulu noptiei — la unu semnu alui Stefanu, Romanii micu sí mare navalescu asupra cetatei. Din trei cornuri se redica in mediuloculu intunecimei suluri mari de focu si incingu intrég'a cetate in o mare de flacari. Unu vuetu se redica si prin mediuloculu valuriloru de focu se vedeáu mișcându-se, o ceata de ómeni beti cu femei de braçiu, surprinsi in mediuloculu orgíei. Racnete infricosiate despică aerulu si se amestecáu cu pocnetulu focului mistuitoriu.

Vediându acést'a Matí'a 'si adunà in graba ostasii in stare de-a-se luptá si in mediuloculu flacariloru se incinge unu macelu din cele mai infricosiate.

Moldovenii aflara o impotrivire neasceptata in pepturile protivnice. Ba unii scrietori suntu de parere chiar' că Matí'a a sciutu inainte prin spioni de tempulu atacului lui Stefanu.

Erá o privelesce inspaimentatória. Flacarile se impreunáu in mediuloculu ulitielor si mistuiáu totulu. Incercarile protivniciloru de a scapá eráu numai prelungirea agoníei. Moldoveanulu erá inversiunatu, elu voiá se arete cum scie primí pre dușmani a-casa. Nici o gratia nu erá pentru nemenea.

Comandantii unguri luptáu voinicesce si cu desperarea in sufletu, ér' ostasii loru se aretáu vrednici de densii. Furi'a cresceá de améndoue partile din ce in ce mai multu. Pocnetulu pusciloru, sbieratulu ranitiloru, vaietele murindiloru, rênchezatulu cáiloru, urletulu spaimêntatoriu a ostasiloru dușmani, incungiurati in o mare de flacari, — erá ceva in-furatoriu.

Erá o lupta desperata. Unii 'si aperáu tiér'a, vatr'a stramosiasca, ceialalti viéti'a si pre regele loru. Ér' printre miile de glóntie, sabii, securi si maciuci se vedeáu ici si cólea romance desperate cu perulu resfíratu pâna la genunchi cu braçiele si sinulu golu si ranitu; cautându pre pângaritoriulu loru, spre a-si spalá rusinea in spurcatulu lui sânge.

Matí'a prinde fug'a fiendu resbitu de bravele cete Moldovene, dar' primí o rana adênca in spate care nu s'a in-chisu pâna la mórtea s'a.

Berendei care âmblá dupa tronulu Moldovei a cadíutu in lupta. Ér' Petru Aronu celu alaltu mêrsiavu petîtoriu a domniei moldovene a scapatu cu díle in Poloni'a unde regele polonu î-i taià capulu inaintea soliloru lui Stefanu, cari furè tramisi cu daruri câscigate de Moldoveni in acésta lupta. Ast'feliu a scapatu Moldov'a de acéstea dóue plâgi!

Matí'a cum s'a dîsu cu puçinii sei ómeni fugí si luá calea Ardealului. Dar' nici pre cale nu a scapatu dușmanulu de drépt'a resbunare a Moldoveanului, cà-ci — dupa cum ne spune istoriculu Lesiescu Michovie — „prin munti, pre potici, le tieneáu calea tieranii tramisi de ace'a treaba gata; i taiáu cu cóse si cu fușturi si cu topóra, pre câti î-i in-timpináu.“

Dóua-spredece míi se díce cà au pierdutu Urgurii in acésta lupta.

Romanii au avutu 7000 de morti, cari toti si-au datu sufletulu voiosi, cà-ci scieáu cà lupt'a loru erá lupta drépta, lupta sânta.

O romani! luati esemplu dela acei'a ce se scíáu jertfí pentru scump'a loru mama — pentrn *patri'a*! Urmatí-i

pre acei'a cari nu-au avutu nemicu in lume mai scumpu cá tiér'a, mai pretiosu cá limb'a si mai de cinste cá tronulu!

Fórte frumosu descrie pre scurtu Bolintineanu reesi-tulu acestei lupte :

„Nóptea tóte sémênu mai spaimêntátóre  
Mórtea le-imprumuta velulu de teróre.  
Cungiurati de-odata, in orgi'a loru,  
Ei se dau cá mieii la cei ce-i omoru.  
Stefanu pune foculu; flacar'a s'unesco  
Cu terórea morti si pre toti uimesce.  
Diorile se varsa. Pre cetatea lata  
Catra ceriu se 'naltia, flacar'a turbata;  
Junele bachante, bete despletite,  
Mai câtându cu gur'a sarutari dorite  
Cu amanti teneri — spectacolu amaru!  
Intr'unu rîu de flacari repede disparu.  
Ér' Corvinu celu mare, reversându suspine,  
Cu trei râni si singuru fuge cu rusîne.“

Ast'feliu umilí bravulu Stefanu pre regele Matí'a are-tandu lumei cá si Matí'a se póte invinge. Tnrulu cu de-osebire se minuná la audírea acestei vesti, cà-ci elu n'a potutu bate pre Matí'a ori câtu s'a incercatu. Trofeele invingerei dela Bai'a au fostu: steaguri multe, cara, prada bogata, corturi, bombarde si altele. Din acestea Stefanu, dupa cumu sau vediutu, a cinstitu si pre regele Poloníei, care i-a tie-nutu parte in acésta bataia.

Bravulu romanu Moldoveanu prin acésta lupta a mai adausu inca unu lauru nevescedítu la cunun'a invingeriloru s'ale ér' falniculu Matí'a a vediutu fragedîmea lucrureloru paméntesci si i-a fostu de invetiatura a nu se mai sumetî.

Betranulu cronicariu Grigorie Ureche díce: „Asiá no-rocesce Domnedieu pre cei mândrii si falnici pentru-cá se arate lucrurele omenesci câtu suntu de fragede si neadeve-rate; cà Domnedieu nu in multi ci in puçini aréta poterea s'a'“

In sfêrsítu Matí'a intrà in Ardealu condusu de unu romanu, — pre care mai tardíu l'a omoritu Stefanu. — In necasulu lui pusè vin'a pre nobili dîcîndu cá acei'a a conspiratu cu Stefanu pentru sum'a de patru sute míi galbeni in auru si pentru ace'a a pusu contributiune 400.000 flo-

reni pre Ardeleni. — Seracu Ardealu! tíera frumósa si nefericita! catu a trebuitu se suferi tu in decursulu timpuriloru. Câta amaraciune au gustatu fii tei fàra de vina?! si câta au se mai guste inca!?

Aprinsu de dorulu resbunarei Matí'a 'si pregatí o óste sí mai mare in contr'a lui Stefanu, dar' aflându cumca Casimiru regele Poloniei i vá dá de securu ajutoriu si prevenindulu mai multe pedece, se îndreptà cu armat'a adunata in contr'a Bohemiei.

Ér' a Moldov'a a remasu falnica si mândra de domnulu ei Stefanu, care o scieá asia de bene mântuí din tóte nevoile.

Stefanu a fostu unu geniu, dar' reusítele si succesele ui are de a le multiemí poporulu Moldoveanu care a colrespunsu intru tóte chemarei unui poporu bravu. Elu are meritulu de alu fi condusu. — „O natiune ce ascépta mautirea s'a dela unu singuru omu este mai puçinu decâtu unu singuru omu.“ (díce Bolintineanu.) Deci Stefanu a facutu multu cà-ci a *avutu cu cine face*. Nu Stefanu a reportatu stralucit'a invingere dela Baia, ci bravulu poporu Moldoveanu. Dar' Stefanu a fostu geniulu celu bunu alu Moldovei care a sciutu conduce cu braçiu puternicu pre romanulu Moldoveanu in luptele pentru: Domnedieu, tíera si natiune.

Astadi Bai'a e in ruine, cà-ci dela 1467 nu s'a mai redicatu. Moldoveanulu le privesce cu fala si mandrie. Trei beserici au remasu din ruinele celea vechi, in un'a díce G. Misailu se tiené serviciulu divinu pâna la anulu 1846. Bai'a e proprietatea familiei Cantacuzino.

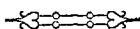
Acestu orasiu a fostu fórte vechiu. Avea bái de auru si argintu inca din tempulu Romániloru. In acestea bái au lucratu Sasi dusi din Ardealu anume, pâna in veaculu alu XVII-lea. Fluvíele din giurulu Baiei mêna pulvere de auru cá si Ariesiulu.

Numele: Baia va remané nestersu din animele Romaniloru, atâtu pentru durerósele pierderi câtu si pentru invingerea calcatoriloru tiei Moldova. Ací la Bai'a toporulu

si cós'a Moldoveana si-a jucatu rolulu. Ací au aretatu Romanulu cà precátu e de ospitalu strainului, cându acel'a véine cá pretinu; pre atátu e de crudu si neinduratu façia cu duşmanulu reu-voitoriu. Siepte mîi de Romani si 12 mîi de Unguri jacu sub ruinele Baiei si acesti'a nu potu fi uitati, pâna mai resufla unu Romanu. — Se nu-i uitamu dar' si se versamu câte o lacrima pre mormentulu acelu bravi eroi cari au luptatu atátu de multu, spre a lasá fiiloru si nepotiloru o tíera frumósá si incântátóre!

(Va urmá.)

GEORGIU SIMU.



### **Omulu fara 'nvetiatura . . .**

Omulu fara 'nvetiatura  
Nu nainta nici unu picu;  
Cà-ci cu mintea nu'nsetéza  
In lume, dupa nemicu.

Sporindu inse in acést'a,  
Se descépta dintru somnu —  
Si din prostu ce-a fostu odata  
Devine 'nvetiatu si domnu.

La 'naltîmea de cultura  
Inaltiatu elu chiar' de josu:  
Inim'a inca-i palpita  
Pentru totu ce e frumosu.

Inaltia-te dar' Romane,  
Inaltitia-te pâna susu!  
La 'naltîmea de cultura,  
Pâna inca n'ai repusu. . .

Cà-ci nevoindu tu prin scóla,  
Astadi . . . a te descéptá:  
Sórté buna 'n asta lume —  
Nici nu ai ce asceptá! . . .

*J. J Ardeleanu.*



## **Din viéti'a mosiului meu Trochinu Cretiu, poreclitu si Mocanulu.**

— *Schitia din viéti'a poporului romanu.* —  
(Capetu.)

Dar' si in munti nu erá in acel'asi chipu pretutindeni. In multe locuri si muntii 'si vediura pe liberii loru munteni ajungându clacasi, inse clac'a pe padurósele cóste ale muntiloru si in adêncele vâi ale acestor'a nu erá asia de robitóre si asia de inveninatóre cá sî clac'a din câmpie. Clacasiu din câmpie eráu darapanati si mistuiti cu deseversire, eráu vrednici de jelitu.

De ce inse improspatezu aceste tîmpuri de dureróse amentire pline? De ce amintescu aceste tîmpuri candu din sudórea clacasiului se ingrasiá in buna pace unu roi de trântori pamenteni si venetici? De ce inveninezu aceste tîmpuri cu povestirea nnoru veacuri, in cari oropsitul clacasi nu putea, candu biciulu boierului 'lu sângerá pâna la óse, nici stêlpîi casei si nici férale plugului a le mutá de pe o mosie pe alt'a?

Câte calatorii n'amu facutu din munti la vale pentru a ne vedé turm'a si parintii, cari eráu prin tienutul Vlaşca! Candu plecámu, cum ti-amu spusu, nu plecámu numai doi, trei, ci plecámu, cete de flácâi si de fete din satulu nostru si din satele vecine; câte odata unii din noi insoçiti de rude mai betrâne, cari de obicei mergeáu in urma cu carutiile si cu merindea, pe cându noi cei mai teneri mergeámu pe josu si inainte. Noi mergeámu numai intr'unu rîsu si intr'oveselia si erámu voiiosi si sburdalnici fiindu ca cu totii erámu tineri si nu infruntase-mu inca nevoile. Se te fi facutu numai de-o parte, si se fi audítu glumele nóstre si se fi ascultatu cum mai cântámu cu dragu toti impreuna. Se fi statu si se ne fi privitu mai alesu cându intîmpinámu vre-o fântâna in drumulu nostru, atunci ne vedeái cum fiecare din noi alergá se ajunga mai de graba pentru a luá apa se stropesca pe celu care î-i erá dragu. Pe Ancuti'a inse numai eu o stropeámu cu ageasma din fântâna; cà déca altulu ar' fi indrasnitu un'a cá acést'a me faceámu focu pe dên's'a si î-i vorbiámu o dí si o nópte intréga; de

aceea ea cându altii o apucáu din scurtu a o stropí fugeá la mine de nu-i atingeáu calcâele de paméntu, cá nu cumv'a se me mâniu.

Asijderea si pe mine numai Ancuti'a me stropiá, cá de s'ar' fi intemplatu almintrelea trei díle in capetu statea cu anim'a mahnita si nici o vorba nu schimbá cu mine chiar' de i-asiu fi ingenunchiatu la picíore, ba inca se prefaceá viclén'a cá i suntu dragi altii, lucru care me invenetieá si me faceá se tremuru de necasu. Tocmai a patr'a dí incepeá se uite cá alt'a m'a stropitu si a glumitu cu mine; dar' si a patr'a dí me iertá cu incetulu cu incetulu, incepeá mai ântâiu prin a díce, cá s'o desmâniu, s'o sarutu pe cositie, apoi intr'unu târdíu din dí pe frunte, asia cá tocmai in sfintítulu sórelui 'mi dícea cá amu voie s'o sarutu si pe obrazi si se me uitu si in ochii ei cei frumosi. Facundu si acestea, me sêmțiámu celu mai fericitu, cá si cum tînutulu Vlascei erá plinu numai de oile tatalui-meu si de oile Ancutiei; si déca cinev'a vrea in acea minuta, dându-mi raiulu pentru vecinicie, numai cá se-lu lasu se sarute fruntea Ancutiei si se se uite in ochii ei, eu totu nu l'asiu fi lasatu . . . asia 'mi erá de draga!

In tóta caletori'a nóstra cantámu, chiuiámu si glumiámu. Cu veselí'a nóstra faceamu de stateáu drumetii locului, si lucratorii pe câmpu se nu mai lucredie, numai a minune se se uite la noi si se ne asculte. Nu incetámu din cântace nici cându treceámu prin sate si târguletie. Cându treceámu prin târguletie cáu vorbele acestea audiái de la cei cari ne priviáu: ce fete si flâcâi frumosi! se cunósce cá suntu nascuti si crescuti in munti la aeru curatu si la apa limpede! Nu suntu cá noi piparniciti! Dar' iá priviti acestu flâcâu si acést'a fata ce mergu unulu lânga altulu! Ea 'lu tîne pe dânsulu de chimiru si dânsulu pe ea de grumazi! Ce fata placuta! Dar' si elu ce bradu de flâcâu!

Acesti doi, ce atrageáu asupr'a-le mai multu ochii lunei, erám eu si Ancuti'a. Eu vediendu-me cá tienu pe Ancuti'a de grumazi in graba 'mi dámu séma: cá suntu bradulu de flâcâu. Ancuti'a asijdea, vediendu cá tiene chimi-

rasiulu celu frumosu alu bradului, ingraba intielegea si ea: că dâns'a este fat'a cea placuta pe care o imbraşisia cu dragoste bradulu de grumazi.

Si la amendoi ne cresceá animele cá nisce mere domnesci! Ispravindu odata o calatorie de acestea, din munti la câmpie, in locu se ducu pe Ancuti'a la stân'a tatalui-seu, eu insoçitu si de alti fartati de ai mei, o dusei la stân'a nóstra. Nu e vorba, că fetiti'a candu incepù se-o facu se intieléga ce cámu vreámu eu, se totu codeá, puneá mân'a la ochi, se prefacea viclean'a, inpotriv'a animei ei, că nu-i este cu voi'a, ba inca si plângeá si oftându dîcea: Trochine dà-mi pace, nu potu se parasescu pe taicuti'a! Elu e omu singuru, nevoiasiu si bolnavu, cine 'lu va ingrigi! Taci nu-ti mai face voie rea; i respunsei eu cu blandetie, că se-o inbunezu, pe taicuti'a-teu, 'lu vomu luá pe lînga noi! Si asia cum spunu mai multu cu sil'a o facù se mérga pe cararea pe care mie 'mi erá foculu se-o purcedu; dar' la urm'a urmei vediéndu si ea, că zadarnica î-i este anim'a rea si că n'are nici o putere inpotriv'a unei cruce de voinicu, de voie de nevoie, de dragoste, cum o tieneámu eu imbraşisiata de mijlocelu si de-o mana si altu flacău de alta mana stergîndu-si cu manic'a camesiei lacremile de pe ohrazi, incepù se jóce inpreuna cu cele-alalte surate ale ei de bucuria că celu carui'a i erá draga o luá de nevêsta.

Atunci si noi flăcâii, de parere de bine, incepuramu a chiuí intr'unu glasu cu totii; éra unulu din noi, celu mai betrânu, scósé cavalulu dela brâu si incepù a ne desmerdá animele si câmpiele ce ne incungiuráu, cu atât'a focu, că din voiosi cum erámu ne facuramu si mai voiosi.

Dar' nici stân'a tatalui-meu nu erá asia departe. Erá deminétia, o demitétia nici prea calda nici pre recorósa, florile din campie te adormiáu mai cu dulcele loru mirosu, si sórele 'ti amplea sufletulu de multiamire. Tatalu-meu se vedé că mulsese oile aplecatóre cà-ci le scóse la érba verde, prin apropiarea stânei, candu zari ceat'a de flăcâi si de fete si audí chiutele cele multe si doiosulu sunetu alu cavalului.



Fă nevêsta! strigă tata-meu din pajiscea cea verde ca-  
tra maicuti'a mea, care din pragulu stânei cu furc'a in brâu  
si resucindu-si fusulu se uită se védia ce este, — dar' alaiulu  
est'a ce o fi insemnandu?

— Ce se fia mosiu Dinicule? î-i dîse unu fecioru din  
noi, care alergase inainte pentru a vesti cele intemperate si a  
pregatí ale mancarei; lui Trochinu i s'a urítu cu burlaci'a si  
'si aduce gospodina in casa!

— Norocire se dee Ddieu, copile, cà totu erámu noi  
betrani si baba mea nu mai poteá vedeá de mine, de furca  
si de ale casei! strigă unchiasiulu de colo, voiosu de totu,  
alergandu se-si imbraşisiece feciorulu si se-si imbraşisiece  
nor'a de care elu mai dinainte 'si dedea cu banuiéla căm  
cine este; ba inca in voiosi'a lui sarută pe obrazi si vre-o  
cinci siese fete, asia de tare ce se aprinsese unchesiulu de  
parere de bine. Catu despre mam'a, ea nu sciá care din doi  
î-i erá mai dragu, vedîndu-ne langa ea, si intr'un'a vorbeá:  
bine că v'amu vediutu capatuiti fetii mei!

Ér' Dominec'a viitóre, eu si Ancuti'a cu mare veselie  
ne cununaramu la beseric'a satului vecinu.

*Gr. Cretiescu.*



## **Pe noi mandro...**

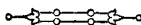
Pe noi mandro pe-amêndoi  
Ne-a facutu maic'a 'ntr'o Joi,  
Intr'o Joia pâna 'n diori  
Mândri cá pe doi bujori;  
Cu ochii ne-o deochiatu,  
Cu gur'a ne-o blastematu  
Si pe mine si pe tine  
Se nu ne iubimu in lume.

Pe noi mândro, pe noi dieu  
A caditu pecatulu greu, —  
Pe mine se nu dorescu  
Si in lume se nu iubescu...  
Si pe tine mândrulitia  
Se nu dai badei gsrítia,

Nici cu ochii se-i ochiesci  
Că se nu pecatuiesci...

De n'aru fi Dómne pecatu,  
Cum maica ne-ai blastematu,  
Rugam'asiu la blând'a luna  
Se n'ai nici o voia buna,  
La ceriulu fàra de nori  
Se n'ai veseli serbatori, —  
Cum n'ai avutu nici tu mila  
De-unu fecioru si de o copila,  
Nascuti intr'o Joie buna  
La mijlocu de semtemâna...

*Const. Baille.*



## Calendariulu filoxerei.

E lucru prea bene cunoscutu cumca filoxer'a este inimiculu celu mai mare si mai periculosu alu vitelor. Ea nu are locu statornicu ci se muta mereu, acum se afla la radacin'a vitiei, acum pre frundie. Totu asemenea 'si schimba si colórea, deci e lipsa cá fiecare economu si in deosebi viferi se cunósca diversele schimbări — straformari — prin cari trece filoxer'a in decursulu unui anu. Acést'a e de lipsa de o parte pentru a poté cunósce periclulu amenintatoriu, ér' de alt'a spre a intreprinde la tempulu seu pasii de lipsa pentru delaturarea si incungurarea periclului.

Credu dreptu-ace'a cá va fi de folosu a impartasi cu cetitorii acestei foi anume destiuatate pentru poporu, rezultatulu la care au ajunsu ómeni cei invetiati in acést'a privinti'a. Si fiindu-ca acestei scrieri i-amu pusu numele „calendariulu filoxerei“ — asie, cá se aretu cá mişcarile si straformarile acestei insecte urméza cursulu schimbatoriu alu tempului, voiu se facu cá si calendaristulu petrecându pre filoxera in tóte cele dóuesprediece luni ale anului.

In *Januariu si Februariu*, filoxer'a se afla in stare amortíta pre radecinele ce jacu mai afundu in pamentu. Fiindu-cà in lunile acestea filoxer'a — desí in stare amortíta, dar' viua — se afla in o afundíme de 1—1½ metru in sênulu pamentului, pentru ace'a cercarea si aflarea aceleia e inpreunata cu multe greutati, si neci cá e cu scopu a probá acést'a, chiar' si déca tempnlu ar' fi potrivitu la acést'a. — Sub scórti'a trunchiului — butucului — pre suprafaci'a pamentului, se potu observá nesce óua singuratece.

In *Martiu si Aprilu* in urm'a caldurei ce strabate acum in pamentu, incepe si suculu a miscá prin vitia; ér' filoxer'a se descépta din amortiél'a iernei, si incepe nunai decátu a se nutri si inmultí

cu cea mai mare repediune. Generatiunea cea mai tenera in timpul celu mai scurtu ésa pin óua, si preste puçinu si insectele nou-nascute depunu o multíme de óua. Acést'a dupa cum timpul e favoritoriu ori nu — urméza si se repetiesce mai adeseori, asia încátu intre impregiurari favoritórie o singura filoxera produce in cursu de unu anu cu miliónele. Cu câtu s'au inmultítu mai tare cu atátu se si potu aflá mai usioru. Din óuale ce s'au aflu de-asupra pementului sub scórti'a — cogi'a — butucului in lunile acestea incepu a esí insectele, cari indata se si cobóra in josu intra in paméntu la radacinele vitiei.

In *Maiu si Juniu* fiendu caldura mare, inmultírea filoxerei urméza in cea mai mare mesura. Pentru-acea in lunile aceste se póte mai usioru aflá fiendu-cá acum ataca si radacinele subtíri (mustetiele) din apropiarea suprafaçiei pamentului, cari in locurile atacate se umfla si capata o colóre alba verdíe. In lunile acestea inse nu se afla in partíle vitiei ce suntu afora de pamentu.

In *Juliu si Augustu* inmultírea se continua mai departe. Insectele mai mari capeta nisce aripi scurte, se straforma in nimfe (impapusiaza), si se muta din unu locu intr'altulu prin patur'a mai de-asupr'a a pamentului. Déca timpul e favoritoriu, atunci — in 2—4 septemani, nimfele capeta aripi cum se cade si cându e caldu, esu din pamentu. Aceste figuri aripate, acatiéandu-se in rociulu painginiloru de pe vitia, se potu observá si cu ochii liberi. Metamorfos'a (straformarea) acést'a e cea mai periculósa, fiendu-cá avéndu acum filoxer'a aripi sbóra in departare de 100 metri, ba déca e ajutata si mênata de vèntu, chiar' si in departare de mai multe mile.

In *Septembre si Octobre*, decumv'a timpul e favoritoriu; atunci inca multe dintre nimfe capeta aripi perfecte (desevêrsite) decumv'a inse timpul e nefavoritoriu, e umedu, rece: atunci nimfele remánu cá atari in pamentu. Inmultírea acum'a se micusioréza dupa cum se impuçina si circulatiunea sucului; dar' pentru ace'a se potu aflá óua de filoxera, precum si insecte ce se afla in period'a desvoltarei loru. Numerulu insectelor pre radacinele din apropiarea suprafaçiei pamentului scade mereu acum se asiédia sub scórti'a (cogi'a) butucului óuale asia numite de iérna.

Ér' in *Novembre si Decembre* insectele se tragu la radacinele ce se afla mai afundu in pamentu, numai puçine remanu pre celea din apropiarea suprafaçiei pamentului, cari apoi si inghiatia in decursulu iernei. Cele ce s'au trasu afundu in pamentu amortiescu dar' nu pieru. Acestea apoi in primavér'a urmatória continua a pradá viti'a, decumv'a n'au stricatu-o intr'-atát'a încátu acést'a se numai produca. Pre suprafaçi'a pamentului in lunile acestea nu se potu observá decátu numai nesce óua, sub scórti'a partíloru lemnóse.

i. f. n.



## FELIURIMI.

**De ce nu crede in Domnedieu?** Intru-o societate se încinse o disputa infocata despre esistenti'a (fienti'a) lui Domnedieu

Unu copilandru care, fiindu-ca amblase si elu doi-trei ani pre lînga scólele unguresci din orasiu, se socoteá in dreptu a dá invetiú la toti cei-alalti ómeni din satulu lui, dîsè:

Eu nu credu ca este Domnedieu pentru-ca nu-lu vedu.

— Totu asemenea nici eú nu credu ca domniat'a ai avé câtu de puçina minte — pentru-ca nu ti-o vedu, — insemná fórte 'ni-meritu unulu dintre betrânii satului.

**Pana unde insotiesce servitoriulu pre domnulu seú?** Unu domnu intrebà pre servitoriului seu ca fi-ar' aplicatu alu insotí pre densulu si in caletorii mai indepartate.

— Pentru ce nu? — respunse servitoriulu credintiosu, — te voiú insotí cu placere ori unde vei pofíi domnia-t'a.

— Ce, nu cumv'a m'ai urmá sí in iadu.

— Negresítu.

— Iá séma bene fetulu mieu, cându te hotaresci la asié cev'a. Tu vei fi audítu ca in iadu este o caldura grosava, si prin urmare tu care siedi pre capr'a caretei (cociei) o se suferi mái antâiu si mai tare foculu decâtu mine.

— Ba se me iertati, respunse servitoriulu, — din potriua eu voiú siedé la locul mieu si domnia-t'a, dupace vomu ajunge la usia iadului te vei scobóri din careta si vei intrá inlontru, ér' eu cá unu servitoriu credintiosu voiú remané afora aseptându-te.

**Doi mincinosi cum se cade.** Unu mincinosu se lauda catra altulu ca are ochi atâtu de buni, ca vede si lucrurile cele mai mici si mai indepartate si le póte bene deosebí. — Vedi díse elu turnulu acel'a indepartatu? pre coperisiulu lui umbla unu siorecelu eu vedu tóte mişcarile lui. — — De minune buni ochi ai, eu de-abia vedu turnulu, audu totuşiú sunetulu picióreloru siórecelului pre care 'lu vedi tu.

**Unu patimasíu de ochi,** uitandu-se prin ochilarii sei, dîsè: — Cu ochi mei nu mai vedu, dar' cu ochilarii vedu câtu de bine: — prin urmare mai voiescu se-mi pierdu ochii decâtu ochilarii.

— Ce esci tristu, amice?

„De secuestru-am datu.“

— Este cu potintia

Tu indetoratu?

„De ce nu, acést'a

'Ti pare de minune?“

— Se me credi, amice,

Cu moravuri bune, —

Nu me miru de tine

Cà esci detoratu,

Cí de-acel'a care

Imprumutu ti-a datu.